

3. DENİZCİLİK VE DENİZ GÜVENLİĞİ FORUMU 2021 MARMARA DEKLARASYONU

3. Denizcilik ve Deniz Güvenliği Forumu 2021; “Türk Deniz Ekosistemi: Proaktif Politika, Ürün ve Teknolojiler” ana teması ile TASAM Millî Savunma ve Güvenlik Enstitüsü tarafından, **04-05 Kasım 2020’de DoubleTree by Hilton İstanbul Ataşehir Oteli ve Konferans Merkezi’nde** yapılan 7. İstanbul Güvenlik Konferansı alt-etkinliği olarak eş-zamanlı icra edilmiştir.

Denizciliği ilgilendiren her alanda bölgesel, kıtasal ve küresel gelişmeleri inceleyerek uluslararası ilişkiler, savunma, güvenlik, ekonomi, hukuk ve sosyo-kültürel politikalara yön verecek akademik telkinlerde bulunma gayesi ile bu yıl 3. kez gerçekleştirilen Forum’a devlet adamlarından, bürokratlara, askerlerden, akademisyenlere, özel sektör temsilcilerinden, savunma sanayii yetkililerine kadar geniş bir katılım sağlanmıştır.

Forum’da Türkiye, KKTC ve Bölge’nin günümüz ve geleceğinde hayati önem taşıyan şu konular ele alınmıştır; “Yeni Deniz ve Denizcilik Jeopolitiği”, “Hint-Pasifik’te QUAD (Dörtlü Güvenlik Diyalogu: ABD, Japonya, Avustralya, Hindistan)”, “Türk Denizcilik Ekosisteminin Geleceği ve Vizyonu”, “Karadeniz, Akdeniz ve Kızıldeniz’de Türkiye’nin Kapasite İnşası ve Okyanuslar”, “Türk Deniz Kuvvetleri’nin Yapılanması ve Kuvvet Dağılımı/Odaklanması”, “Deniz Savunma Ekosistemi; Yeni Ürün ve Teknolojiler (İDA, SİDA vb)”, “Türk Deniz Üsleri Senaryoları”, “Türk Mühürsür Ekonomik Bölgeleri (MEB) ve Rekabet”, “Deniz Jeopolitiğinde Yeni Değişkenler; Arktik, Kanal İstanbul vb.”, “İklim Değişikliğinin Deniz Koruma Alanları ile Denizlerdeki Hak ve Menfaatlerimize Etkileri ve Katkıları”, “Türk Deniz Ticareti Vizyonu ve Geleceği; Perspektifler/Analizler”, “Türk Deniz (Nautical) Turizmi Vizyonu/Geleceği; Perspektifler/Analizler”, “Türk Gemi Deniz Teknolojileri ve Sanayii Perspektifleri”, “Deniz Güvenliği; Türk Savunma Sanayii”, “Türkiye Gemi İnşa Yetenekleri ve Tersanecilik”, “Türk Limanları, Marina, Gemi ve Yat Turizmi; Hinterland ve Büyüme Stratejileri”, “Türkiye Derin Deniz Sondaj Yetenekleri”.

Forum kapsamında gerçekleştirilen ve aşağıda yer alan tespit ve önerilerin bugün ve geleceğin inşasına katkı için ilgili otoritelerin ve kamuoyunun dikkatine sunulması kararlaştırılmıştır:

- 1) Bir yarımada coğrafyasına, nadide nitelikler içeren ılımlı ve cömert denizlere, 200 civarı limana, 8.333 kilometre kıyı şeridinde, önemli ulaştırma hatlarına sahip olan Türkiye’nin bugün karşılaştığı - Suriye’nin kuzeyindeki Akdeniz’e ulaşım için istikrarsızlaştırılan bölge ve Doğu Akdeniz’deki deniz yetki alanları üzerinde gerçekleşen dış politika temelli - sorunların içeriğinde deniz jeopolitiği yatmaktadır. Buna bir de ülke ekonomisi içindeki deniz kaynaklı ekonominin katkısının potansiyeline göre önemli ölçüde yetersiz kaldığı eklenirse Türkiye’nin denizcileşme uyanışında kararlı ve emin yürüyüşünün, kat etmesi gereken uzun bir yolu olduğu ortaya çıkmaktadır.

Kurumsal Destek

aselsan

Ana Sponsor

TASAM
TÜRKİYE STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
TURKISH STRATEGIC CENTER FOR STRATEGIC STUDIES

BMC

Bronz Sponsor

**TÜRK HAVACILIK
UZAY SANAYİİ**

GLOBAL SAVUNMA
STRATEJİ | MENKUL | SAĞLIK | TEKNOLOJİ | UZAY

MSI

Medya Sponsorları

- 2) Denizcilik alanlarının tamamını kapsayacak şekilde (**donanmalar, deniz ticaret filoları, limanlar, tersaneler** [gemi inşa sanayii ve gemilerde geçerli mühendislik dallarının tamamı], **balıkçılık faaliyetleri, deniz dibi madenciliği** [metalürji, jeoloji, oşinografi, hidrografi ve sismoloji dâhil], **deniz turizmi, deniz hukuku, deniz eğitim-öğretim kurumları ve faaliyetleri, deniz çevreciliği, destekleyici sektörler** [arama-kurtarma, acentecilik, kılavuzluk hizmetleri, seyir-iletişim kolaylığı, gemi trafik hizmetleri, deniz meteorolojisi vb.], **denizcilik tarihi, denizcilik edebiyatı, kültürel ve sportif temalı faaliyetler** [su sporları, müzecilik vb.] **ve ulusal/uluslararası, askerî/sivil denizcilik kuruluşları ile yapılacak ortaklıklar dâhil**) bütünleştirici bir yaklaşım ve geniş bir tarih vizyonu ile, değişen “deniz ve denizcilik” parametrelerini sağlıklı yönetme konusunda Türkiye’de ve işbirliği yapılacak ülkelerde “**deniz ve denizcilik gücü**” alanında kamusal bilinç oluşturulması; ilgili çalışmaların, küresel gelişmelerin gerektirdiği yeni boyutlara taşınması; Türkiye ve diğer ülkeler arasında **denizcilik temalı etkileşim ağları** oluşturulması hayati öneme haizdir.
- 3) Savunma ve güvenlik boyutundan yaklaşıldığında ise Ülke jeopolitiğinin; gereklerini temin edecek ve potansiyelini ekonomik refaha çevirecek düzeyde denizcilik gücü yeteneklerinin inşası konusunda yeterliliği tartışılmaktadır. Bu hususta Türk Deniz Kuvvetleri’nin ve Türkiye Savunma Sanayii Kompleksi’nin çabaları son yıllarda kayda değer ölçüde artmaktadır ancak donanma gücünün arttığı oranda deniz ticareti, tersanecilik ve gemi inşası, limancılık ve acente hizmetleri, deniz turizmi, balıkçılık, deniz dibi madenciliği ve yan sektörleri, deniz bilimleri gibi denizcilik gücünün temel alanlarında Türkiye’ye rehberlik edecek akademik raporların oluşması da hayati önem taşımaktadır.
- 4) Türkiye’nin jeokültürel bakımdan denizcileşmesine yönelik bakış açılarının karar merkezlerine artı değer sağlaması bakımından bazı sivil toplum kuruluşları faaliyet gösterse de; Türkiye’nin denizcileşme serüvenini hızlandırmak maksadıyla deniz bilinci uyandırarak milletin ve devletin denizcileşmesini sağlayacak bilimsel kaynaklar üretebilmek, deniz jeopolitiği ile denizcilik gücünün tüm alanlarını bir arada değerlendirebilmek temel beklentileri yansıtmaktadır.
- 5) Soğuk Savaş döneminden bu yana Amerika Birleşik Devletleri, Rusya ve Çin arasındaki güç mücadelesi üçgeni dikkat çekmektedir. Sovyetlerin çöküşü ile birlikte Çin’in uluslararası pazardaki payının artması, ABD’nin Çin’e olan yaklaşımını etkilemiştir. Jeopolitik önemiyle gündemde olan Güney Çin Denizi hem bölge ülkelerinin hem de Amerika, Rusya gibi ülkelerin dikkatini çekmektedir. Özellikle “Kuşak ve Yol” inisiyatifi ile uluslararası arenada yer edinmeye çalışan Çin’e karşı ABD’nin AUKUS ittifakını kurması da söz konusu Güney Çin Denizi için hayati önem taşımaktadır. Çin ile ekonomik mücadele etmek, Güney Çin Denizi’nde seyir özgürlüğü elde etmek ve Rusya’yı bu bölgede balans etmek AUKUS ittifakının amaçları arasında yer almaktadır.

Kurumsal Destek

aselsan

Ana Sponsor

Milli Savunma ve Güvenlik Enstitüsü
National Defence and Security Institute

TASAM
TÜRKİYE STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
TURKISH STRATEGIC STUDIES CENTER

BMC

Bronz Sponsor

TÜRK HAVACILIK
UZAY SANAYİİ

GLOBAL SAVUNMA
STRATEJİ | MENKUL | SAĞLIK | TEKNOLOJİ | UZAY

MSI

Medya Sponsorları

- 6) Çin ile Amerika arasındaki rekabet ortamlarından bir diğeri de Tayvan'dır. Pekin yönetimi Tayvan konusunda oldukça sert tavır sergilemektedir. Pekin yönetimi tarafından; bu bölgede bir bağımsızlık hareketinin savaş nedeni olarak sayılacağı, aynı zamanda olası bir provokasyon ve yabancı müdahaleye karşı cevap verileceği açıkça belirtilmiştir.
- 7) Çin, askerî gücünü modernize ederek ABD'ye deniz ve hava gücünde teknolojik üstünlük avantajını sağlama amacı gütmektedir. Bu minvalde de 2011-2020 yılları arasında askerî harcamalarını %76 oranında artırmıştır. Amerikan Savunma Bakanlığının görüşlerine göre özellikle Çin'in nükleer silah envanterini aynı hızda geliştirmeye devam etmesi ile birlikte 2027 yılında Tayvan'da sıcak çatışma çıkma ihtimali söz konusudur.
- 8) Çin Donanması, Bölge'deki rekabet ve bölge güvenliği açısından büyük öneme sahiptir. Çin, dünyanın en büyük gemi üreten ülkesi olmasının yanı sıra aynı zamanda yüksek üretim oranına sahiptir. Her yıl yaklaşık olarak üç denizaltıyı devreye aldığı düşünüldüğünde iki yıl içerisinde yetmişden fazla denizaltıya sahip olacağı söylenebilir. Rusya ile Çin'in Japon Denizinde "Deniz Etkileşimi-2021" ortak tatbikatı başlatması, iki ülkenin de Bölge'de caydırıcı psikolojik etki yaratmak istediği anlamına gelmektedir.
- 9) Çin ayrıca Kuzey Kore'nin nükleer silah sahibi olmasının hem kendi hem de Asya bölgesinin güvenliğini tehdit ettiğini savunmaktadır. Kuzey Kore'nin silah birikimi ile birlikte Bölge'de silah rekabetinin ortaya çıkması ile Çin, "altı taraflı görüşmeler" önermiştir. Böylece hem küresel hem de bölgesel sorunlarda sorumlu bir aktör olduğunu kanıtlamaya çalışmıştır.
- 10) Güney Çin Denizi'ne dair önemli olan dört ana konu vardır: Bunlardan ilki; Doğu Çin Denizi'nde Çin ve Kuzey Kore'nin nükleer silahlanmasının Asya bölgesinin güvenliğini tehdit etmesidir. Çin'in uluslararası deniz hukukuna aykırı olsa da Güney Çin Denizi boyunca suni adaları silahlandırması da ikinci ana konu olarak verilebilir. Üçüncü konu; Hindistan ve Çin'in Himalayalar'daki 20 Hint askerinin ölümüyle sonuçlanana sınır uyuşmazlığının hibrit savaş modeline dönüşümü ile Bölge'deki çatışmanın sınırlarının genişleyebileceğinin ortaya konmasıdır. Son konu ise ABD'nin ve NATO'nun Afganistan'dan çekilmesiyle birlikte Bölge'de oluşan güç boşluğunu fırsat bilen Rusya ve Çin'in etnik ve dinsel eksenli radikal terör baskısını güçlendirmesi, bu iki devleti birbirine yakınlaştırmasıdır.
- 11) Rusya'nın, Batı yaptırımlarını dengelemek için istikrarlı bir pazara olan ihtiyacı ile Çin'in ekonomik ve askerî gücünün enerji talebini yükseltmesi, aynı zamanda ABD ile uzun süreli ticaret gerilimine yanıt olarak enerji kaynaklarını çeşitlendirme arzusu içinde olduğu gözlemlenmektedir. Bu arzular dikkate alındığında enerji denklemi ön plandadır.
- 12) Doğu Akdeniz; ABD Jeolojik Araştırmalar Merkezi'nin 2010 yılında yayımladığı rapor ile toplamda 30 milyar varillik petrole eşdeğer hidrokarbon rezervi olduğunu açıklamasıyla başta Akdeniz'e kıyısı olan ülkeler ile enerji arayışı içerisinde olan küresel güçler ve enerji şirketleri için mücadelenin çoğaldığı bir bölge olmuştur.

Kurumsal Destek

aselsan

Ana Sponsor

TASAM
TÜRKİYE STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
TURKISH STRATEGIC CENTER FOR STRATEGIC STUDIES

BMC

Bronz Sponsor

GLOBAL SAVUNMA
STRATEJİ | MENKUL | SAĞLIK | TEKNOLOJİ | UZAY

MSI

Medya Sponsorları

- 13) “Mavi Vatan” kavramı ile Türkiye’nin 2015’ten sonra deniz alanlarında askerî güce dayalı stratejisi önem kazanmış ve 2019 yılında Türkiye’de ilk defa eş zamanlı olarak Karadeniz, Akdeniz ve Ege’de Mavi Vatan Tatbikatı yapılmıştır. Türkiye, Doğu Akdeniz’deki faaliyetlerini aktif olarak Yavuz, Barbaros ve Fatih gemileriyle sürdürmektedir. Doğu Akdeniz’de imzalanan Münhasır Ekonomik Bölge (MEB) anlaşmaları arasında, birbirine deniz sınırı bulunmayan Yunanistan ve Mısır’ın MEB anlaşması ise Türkiye ile Libya Deniz Yetki Alanlarını Sınırlandırmasına İlişkin Mutabakat Muhtırasını ihlal etmesi açısından önemlidir.
- 14) Doğu Akdeniz jeopolitiğinde yaşanan güç savaşlarının, Akdeniz’e sınırı olan ülkelere yarardan çok zarar getireceği bilinmelidir. Emperyalistler şunu idrak etmelidir; Türkiye Cumhuriyeti Devleti köklü geçmişiyile kadimdir, üstesinden gelemeyeceği hiçbir şey yoktur. Ayrıca tasavvur ettikleri eski dünya olmadığı gibi eski Türkiye de yoktur, hayal kırıklığını fazlasıyla yaşamaya devam edecekler. Ezcümle; Doğu Akdeniz jeopolitiğinde “Mavi Vatan” Türkiye’nin Misakımillîsi’dir.
- 15) EASTMED Boru Hattı Projesi, İsrail’den başlayan İtalya’ya kadar uzanan doğalgaz boru hattıdır. Bu hat Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, Girit Adası ve Yunanistan üzerinden geçmektedir. Türkiye bu boru hattının güzergahını kabul etmemiş ve Libya ile yaptığı MEB anlaşması ile EASTMED Boru Hattı’nın planlandığı sınırlara hâkim olmuştur.
- 16) Japonya, Rusya, Çin ve ABD gibi ülkeler Kuzey Pasifik bölgesindeki güç mücadelesinde yer alırken Avrupa ülkeleri de Bölge’deki gelişmeleri yakından takip etmektedir. 2000’li yılların başından itibaren Çin, Rusya ve Kanada’nın girişimiyle Arktik bölgesinin, küresel ticaret jeopolitiğinde yeni bir taşıma yolu olarak önem kazanmaya başlaması bu bölgeyi yeni bir mücadele alanı hâline getirmiştir. Bu bilgiler ışığında dünyanın jeopolitik ağırlık merkezinin Orta Doğu’dan Pasifik’in kuzeyine kaymaya başladığı ifade edilebilir.
- 17) Arktik bölgesindeki iklim değişikliği nedeniyle buzların erimesi ile yeni enerji kaynakları ve deniz taşımacılığında yeni alternatif yollar ortaya çıkmaktadır. ABD, Rusya ve Çin arasındaki güç mücadelesi Arktik bölgesinde de karşımıza çıkmaktadır, fakat ortaya çıkan çatışmaları çözebilecek ya da engelleyebilecek Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi (UNCLOS) bu bölgede ortaya çıkabilecek çatışmaları çözmek için yetersiz kalmaktadır.
- 18) Son yıllarda Hindistan ile başta Körfez ülkeleri olmak üzere İsrail ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi gibi ülkelerin jeopolitik, askerî, ekonomik ve demografik açıdan alt kıtanın çok ötesine uzanan birtakım ilişkiler tesis ettiği görülmektedir. Körfez Arap ülkeleri ile Hindistan arasında gelişen ve derinleşmeye başlayan ilişkilerde Körfez’de yaşayan 8,5 milyonu aşkın Hintli nüfus önemli bir role sahiptir. Şüphesiz bu nüfus Hindistan’ın ve Körfez ülkelerinin ekonomisinde hayati bir köprü vazife görmektedir. Jeopolitik boyutları ve ekonomik bağları itibarıyla hassasiyeti giderek artan bu konunun ileriki yıllarda Bölge’nin acil çözüm bekleyen insani sorunlarından birine dönüşme ihtimali söz konusudur.

Kurumsal Destek

aselsan

Ana Sponsor

Milli Savunma ve Güvenlik Enstitüsü
National Defence and Security Institute

TASAM
TÜRKİYE STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
TURKISH STRATEGIC CENTER FOR STRATEGIC STUDIES

BMC

TÜRK HAVACILIK
UZAY SANAYİİ

Bronz Sponsor

GLOBAL SAVUNMA
STRATEJİ | MENKUL | SAĞLIK | TEKNOLOJİ | UYUM

Medya Sponsorları

- 19) Hindistan ile Körfez ülkeleri arasında gelişip derinleşen ilişkilerin yol açtığı hassasiyetin kapsamındaki bölgesel jeopolitik risklerin “Körfez - Hint Okyanusu Güvenlik Entegrasyonu” şeklinde bir güvenlik şemsiyesi kurma yolunda, Hindistan ile Körfez ülkeleri arasında güvenlik ve savunma işbirliği protokollerinin imzalanmasına zemin hazırladığı anlaşılmaktadır.
- 20) Deniz hak ve özgürlüklerinde yaşanabilecek sorunlar güçlü ve dengeli bir deniz kuvveti ile çözüme kavuşturulabilir. Deniz harekâtının asıl amacı hedef bölgeyi elde tutabilmektir. Bu nedenle ilgili bölgede sürekli varlık gösterilmesi gerekmektedir, bu varlığı sağlayabilmek için de deniz kuvvetlerinin güçlü ve caydırıcı bir etkisinin olması gerekmektedir. Özellikle kriz dönemlerinde izlenecek olan caydırıcı diplomaside veya güç gösterisinde, deniz kuvvetleri çok önemli bir etkiye sahiptir.
- 21) Ege Denizi’nde bulunan Ege Adalarının yüz ölçümleri çok farklı ve sayıları çok fazladır ancak buna rağmen gruplara ayrılabilirler. Ege Denizi’nin bu özelliği uluslararası alanda birkaç sorunu beraberinde getirmektedir. Bu sorunlar; deniz yetki alanları sorunu, Doğu Ege Adalarının silahsızlandırılmış statüsü sorunu, bazı coğrafi formasyonların yasal statüsüne ilişkin sorunlar, Yunanistan’ın Ege’deki sorumluluk ve hak ihlalleri ve arama-kurtarma faaliyetlerindeki sorunlardır.
- 22) Devletlerin yetki alanı, yalnızca ülkeleri ile sınırlı olmamakla birlikte; ulusal sınırları dışında genel nitelikli etkin kontrolü altında bulunan topraklar, sınır kapıları ve transit bölgeler de devletlerin yetki alanı kapsamındadır. Ayrıca, bir devletin kendi sınırları dışında faaliyet gösteren memurlarının, bireylerin tutulduğu binalar, uçaklar veya gemiler üzerindeki kontrolleri yoluyla, bu kişiler üzerinde güç ve fiziksel kontrol uyguladıkları durumlarda da sınır ötesi yetkiden bahsetmek doğru olmaktadır.
- 23) Yunanistan’ın gerek Trakya sınırında hukuka aykırı olarak sınır düzenleme faaliyetleri, gerekse Ege Denizi’nde FRONTEX ve NATO ile düzensiz göçmenlere karşı gerçekleştirdiği geri itme eylemleri dünya basınında geniş yankı bulmasına karşın, hazırlanan raporlara, görgü tanıklarına, adli tıp uzmanlarının yaptığı akustik analiz sonucunda doğrudan Yunan birlikleri tarafından vurulduğu tespit edilen düzensiz göçmenlerin cansız bedenlerine rağmen AB tarafından hukuki bir takibe konu olmadığı tespit edilmiştir.
- 24) Kovid-19 nedeniyle gerek baskıların gerek insan haklarına aykırı şekilde koruyucu tedbirlerin ve sınır önlemlerinin daha da artırıldığı ve düzensiz göçmenlere kötü muamele ile aşırı kuvvet kullanımının göz ardı edildiği belirgin bir durumdur. Ege Denizi göçmenler için hukukun geçerli olmadığı bir yer hâline dönüştürülmüştür ve burada fiilî olarak siyasi hesaplar nedeniyle insan hakları devre dışı bırakılmıştır.

- 25) Karadeniz ve jeopolitiği açısından bölgesel entegrasyonların önemine binaen Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı'nın (KEİT) bu minvalde değerlendirilmesi gerekmektedir. KEİT'in üye ülkeleri arasında ekonomik entegrasyonun geliştirilmesi; sadece refah beklentilerini değil aynı zamanda kalıcı barış, güvenlik ve istikrarı da getirecektir. Bu bağlamda KEİT'in güçlenmesi demek, Türkiye'nin güçlenmesi demektir; bundan dolayı 2022 yılında Kuzey Makedonya, Karadağ ve Kosova'yı üye yaparak hinterlandını genişletmelidir/büyütmelidir. KEİT'in Karadeniz jeopolitiği içinde oynayabileceği rol çok boyutludur. Dolayısıyla işbirliği için önemli bir örgüt ve bölge içi çelişkileri daha çözümsüz kılacak dinamikleri harekete geçirebilecek potansiyele de sahip olarak belirtilmiştir.
- 26) AB'nin; sınırlarını ve "Avrupalılık" kimliğini korumak pahasına sistematik insan hakkı ihlallerine sessiz kalması oldukça kaygı vericidir. Bugüne kadar AİHM'ye yapılan başvurular, uluslararası koruma başvurusunun hızlandırılmış prosedüre tabi tutularak değerlendirilmesi ve bireysel bir değerlendirme yapılmadığı yönündedir. Ancak son dönemlerde özellikle Türkiye üzerinden AB'ye geçmeye çalışan düzensiz göçmenlerin AİHM'ye yaptığı başvurular, geri itmeler sonucunda hiçbir şekilde değerlendirme yapılmaksızın, ulusal hukukta mevcut yasal bir prosedüre erişemeyen başvuru sahiplerinin yaptığı başvurulardır. AB'de sığınma hakkı değil, artık adeta sığınma "arama" hakkını dahi düzensiz göçmenlere tanınmamaktadır.
- 27) Uzun vadede, jeopolitik gerilimler altındaki devletlerin yapısal olarak çözülmesi de kaçınılmaz olacaktır. ABD'nin, Çin'in, Hindistan'ın ve yine Rusya'nın daha küçük parçalara bölünmesi de olasılık dâhilindedir. Bu dev yapılar bölünürken diğerlerinin varlıklarını koruyabilmesi mümkün görülmemektedir. Uluslararası kuruluşlar veya çok uluslu STK'lar devlet kuruluşlarından çok daha güçlü olacak, devlet egemenliği kavramı zayıflayacaktır.
- 28) Deniz ticareti ile ilgili tüm kurum ve kuruluşlar şeffaf değildir. Bu nedenle, stratejik karar alma mekanizmalarını yönetmek için denizcilik piyasalarının tahmin edilmesi çok önemlidir. Yapay zekâyı büyük veride işleyebilen ülkeler, jeostratejiyi de yönetebileceklerdir.
- 29) Sömürge dönemi içtihatlarından günümüze kadar gelişen Uluslararası Deniz Hukuku, hem deniz ticareti hem de deniz harp tarihindeki olaylar sayesinde küresel güçler lehine tasarlandığından, hakkaniyet ve nısfet ilkesi kapsamında üçüncü tarafların hakları tam olarak karşılanamamaktadır.
- 30) İki egemen devletin deniz yetki alanları üzerinde anlaşmaya varması, aynı denizi paylaşan üçüncü tarafların/kişilerin çıkarlarına zarar verebilmektedir. Montrö Anlaşması, dünya çapında yirmi altı düğüm noktası için örnek bir modeldir. Böylece bir yandan ticaret gemileri boğazlardan serbest ve güvenli bir şekilde geçebilirken, bir yandan da yabancı harp gemilerinin Bölge'nin askerî dengesini bozabilecek faaliyetleri kısıtlanabilmektedir.

- 31) BM kararı olmadıkça, yabancı harp gemilerinin başka bir ülkenin münhasır ekonomik bölgesinde çalışmasına kısıtlamalar getirilmelidir. Hukuk insanlığın yararına çalışmalıdır. Kıyı devletleri sınır/sahil güvenlik teşkilatları işbirliği mekanizmaları, deniz ticaretinin güvenli bir şekilde yürütülmesini sağlayabilecektir. Harp gemileri dünyanın her yerinde serbestçe hareket ettiği sürece silahlanma yarışının devam edeceği düşünülmektedir. Savunma sanayii, baştan sona kusurlu olan kapitalist ekonomi yapısının resesyondan korunmasında her zaman kurtarıcı olmuştur. Bu nedenle dünyada yapay kriz bölgeleri oluşturulmaktadır.
- 32) Tüm dünya ülkeleri arasındaki ticaret ve taşımacılık faaliyetlerinin %80'inden fazlası deniz yoluyla gerçekleşmektedir. Gemiler yoluyla yapılan ticaret ve taşımacılık deniz ticaretinin başlangıcından beri deniz tehlikelerine maruz kalmaktadır. Ancak günümüzün teknolojik gelişmeleriyle birlikte gemilerin maruz kaldığı tehlikelere siber tehlikeler de eklenmiştir. İster konvansiyonel gemi ticareti, ister otonom yahut yakın gelecekte beklenen insansız gemiler olsun siber güvenlik tehditleri ile karşı karşıyadır. Örneğin; Antwerp Limanı'nda siber saldırı ile yükün kaçırılarak izinin silinmesi hadisesi, NotPetya (Ukrayna) ve COSCO (Çin) saldırıları önemli zararlar meydana getirmiştir. Geliştirilen teknolojiler ile günümüzde yalnızca askerî, belirli pratik amaçlar ve deneysel çalışmalar için kullanılan otonom ve insansız gemilerin tahminen 20 yıl içinde taşımacılık faaliyetlerinde de kullanılabilir hâle gelmesi beklenmektedir.
- 33) Jeopolitik, uzun yıllar boyunca uluslararası politikayı anlamlandırmada en önemli başvuru ve referans kaynaklarından biri olmuştur. Bu bağlamda, siyaset ve ekonomik nüfuz alanları rekabetinde, deniz jeopolitiğinin taşıdığı önem daha fazla ön plana çıkmaya başlamıştır. Bu çerçevede, deniz ulaşım hatları, limanlar, enerji arz ve transfer hatları gittikçe daha kritik bir nitelik kazanmıştır. İran, söz konusu unsurların ve deniz jeopolitiğinin önemini somut biçimde ortaya koyan örnek ülkelerin başında gelmektedir. Özellikle Basra Körfezi ve Umman Denizi'nde sahip olduğu etkinlik; deniz ticareti, enerji kaynaklarının transferi ve güvenlik bağlamında sahip olduğu etki, İran'ı bu anlamda ön plana çıkarmaktadır. Diğer yandan, İran'ın deniz jeopolitiğinin önemli kısmını oluşturan bu alanlarda, Rusya, Çin, ABD ve Bölge ülkeleri olan Pakistan, Suudi Arabistan, BAE ve Katar gibi aktörler arasında bir takım işbirliği ve dengeleme stratejileri kendini göstermektedir. Bu açıdan askerî tatbikatlar ve güvenlik işbirliğinden ekonomik işbirliği ve ticari projelere kadar geniş bir çerçevede İran deniz jeopolitiğinin öneminin son yıllarda giderek daha da arttığı görülmektedir.
- 34) Arktik Bölge, son yıllarda fiziksel, sosyal, ekonomik ve jeopolitik açılardan benzeri görülmemiş bir değişim sürecinden geçmektedir. Küresel ısınma sonuçlarından biri olarak Bölge'deki buzul kütleleri hızla erirken bazı fırsatlarla birlikte bazı sorunlar da doğurmakta; hem Bölge'nin kıtalar-arası lojistikte alternatif rota olarak kullanılmasına hem de büyük yeraltı kaynaklarına ulaşımın kolaylaşmasına yol açmaktadır. Ortaya çıkan bu fırsatlar, doğal olarak, bölgesel ve bölge-dışı aktörlerin Arktika'ya olan ilgilerini artırmakta; bu da Soğuk Savaş'ın sonlanmasından itibaren "barış alanı" olarak tabir edilen Arktik Bölge'deki "istisnai" 30 yıllık barış ve istikrar durumunu tehlikeye sokmaktadır.

Kurumsal Destek

aselsan

Ana Sponsor

Millî Savunma ve Güvenlik Enstitüsü
National Defence and Security Institute

TASAM
TÜRKİYE STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
TURKISH ASIAN CENTER FOR STRATEGIC STUDIES

BMC

Bronz Sponsor

TÜRK HAVACILIK
UZAY SANAYİİ

GLOBAL SAVUNMA
STRATEJİ | MENKUL | SAĞLIK | TEKNOLOJİ | UZAY

MSI

Medya Sponsorları

- 35) Dünya siyasetinin, gözlerini üzerine çevirdiği bu alandaki siyasi, ekonomik ve askerî mücadeleler; Bölge'yi üsler ile kontrol etme, sahipsiz ada(cık) ve kayalıkları ele geçirme, bu kapsamda oluşan kara suları, kıta sahanlığını ilan etme, münhasır ekonomik bölge hakkı iddiasında bulunma ve nihayetinde Bölge'de bulunan enerji kaynaklarına sahip olma, ortaya çıkan yeni deniz rotalarını kısıtlama yarışı ile tezahür etmektedir.
- 36) 2015 yılında imzalanan Paris İklim Anlaşması, Kyoto Protokolü'nden farklı olarak gezegeni bütün olarak ele almakta ve denizcilik faaliyetlerini de kapsamaktadır. Artık gündem CO² (karbondioksit) emisyonu olmuştur. Anlaşma'nın amacı; küresel ortalama sıcaklık artışını, endüstri öncesi düzeylerin 2 derece üstünün çok aşağısında tutarak, 1,5 derece üstüyle sınırlamaktır. Anlaşma'nın kapsam ve kurallarından anlaşılana ise "çarpık sanayileşmenin ekolojik sisteme zarar verdiği" gerçeğidir.
- 37) Dünya kamuoyu, insanlığa karşı suç sarmalına alışmıştır. Deniz yetki alanlarının, hakkaniyet ve nispet ilkeleriyle paylaşılması gerektiği hâlde birçok ülke savaşın eşiğine gelmektedir. Paylaşım mücadelesi yerine konsorsiyumlara yönelinmelidir. Atatürk'ün laik, demokratik, hukuki ve sosyal cumhuriyet modeli ve ortaya koyduğu proaktif "Yurtta Sulh Cihanda Sulh" doktrini, kalıcı barışı sağlayacak örnek bir modeldir. Atatürk'ün devlet modeli, bireyselleşme ile üniter devlet organizasyonlarının zayıflamasının önüne geçebilecek yegâne barışçıl modeldir.

05 Kasım 2021, İstanbul

Kurumsal Destek

aselsan

Ana Sponsor

TASAM
TÜRKİYE STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
TURKISH ASIAN CENTER FOR STRATEGIC STUDIES

BMC

Bronz Sponsor

GLOBAL SAVUNMA
STRATEJİ | KONFERANSLAR | SEMİNERLER | UZAKTAN

MSI

Medya Sponsorları